

28 серпня 2020 року з нагоди відзначення відновлення незалежності України в Інституті Східної Європи відбулось обговорення наступного розділу з монографії директора Інституту Східної Європи доктора історичних наук, професора, академіка Віктора Ідзя «Русь-Україна в IX-XIV століттях». - Львів, 2020р. : «Володар Руси-України XI століття великий київський князь Володимир Мономах та дослідження “Сказання про призначення варягів” істориками XIX-XXI століть».

В науковому обговоренні розділу праці «Володар Руси-України XI століття великий київський князь Володимир Мономах та дослідження “Сказання про призначення варягів” істориками XIX-XXI століть» взяли участь вчені завідувачі відділами Інституту Східної Європи, гості: українські історики, джерелознавці, археологи, релігієзнавці та краєзнавці. Нижче подаємо науковий виступ автора...

Інститут Східної Європи шукає спонсорів на перевидання монографії.

Познайомитися з монографією можна у Львівській національній науковій бібліотеці імені Василя Стефаника та на сайті Інституту Східної Європи - www.easterneurope.nethouse.ua

Віктор Ідзьо

Володар Руси-України XI століття великий київський князь Володимир Мономах та дослідження “Сказання про призначення варягів” істориками XIX-XXI століть ©

Давньоукраїнські літописець Сильвестр своїм “Сказання про призначення варягів” в Київському літописі широко інформує про розумне правління Руссю-Україною в XI століття великим київським князем Володимиром Мономахом, наголошуючи на розквіті в час його правління Руси-України.

Безсумнівно, що такий високоінтелектуальний літописець як Сильвестр служив при особі не менш освіченого великого київського князя Володимира Мономаха, під час князювання якого і було укладено в ним літопис “Сказання про призначення варягів” і проведена паралель про вокняжіння в Києві князів Рюрика і Володимира Мономаха...

Як вважають вчені, що з часу вокняжіння в Києві Володимира Мономаха починається систематичне переписування давньоукраїнського літопису. Дослідники наголошують, що Київський літопис переписували князі і раніше, однак так вагомо, як це зроблено за правління великого київського князя Володимира Мономаха, Київський літопис ніколи більше так не перероблявся...

Вчені не виключають й інших змін у давньоукраїнському літописанні в час правління Володимира Мономаха...

Однак, якщо зазирнути в XI-XII століття і переосмислити “Сказання про призначення варягів”, то ми зрозуміємо, що київські ідеологи, які прагнули єдності Руси-України, розглядали “Сказання про призначення варягів”, знаходячи в ньому те, що відповідало їхнім, насамперед, політичним потребам управління Руссю-Україною з Києва.

Слід наголосити, що в XI-XII століть роль Києва ослабла регіонах Руси-України і тому “Сказання про призначення варягів” мало відігравати роль нового об’єднувача Руси-України навколо Києва...

У цей час у Києві політичні кола на чолі з великим київським князем Володимиром Мономахом, про що викладено «В поученні Володимира Мономаха своїм синам» ще надіялись на сильну політичну владу великого київського князя Володимира Мономаха, і тому написання “Сказання про призначення варягів” в Київському літописі літописцем Сильвестр, який нагадував князям про єдиновладдя в державі Рюрика, відновлення якого він в Руси-Україні вбачав після вступу на великокнязівський престол у Києві князя Володимира Мономаха.

Таким чином “Сказання про призначення варягів” використано в Київському літописі на початку князювання Володимира Мономаха, його написання явно пов’язується з амбіціями київської панівної верхівки, яка намагалась відновити єдність Руси-України з центром Києві, яка в XII столітті почала занепадати...

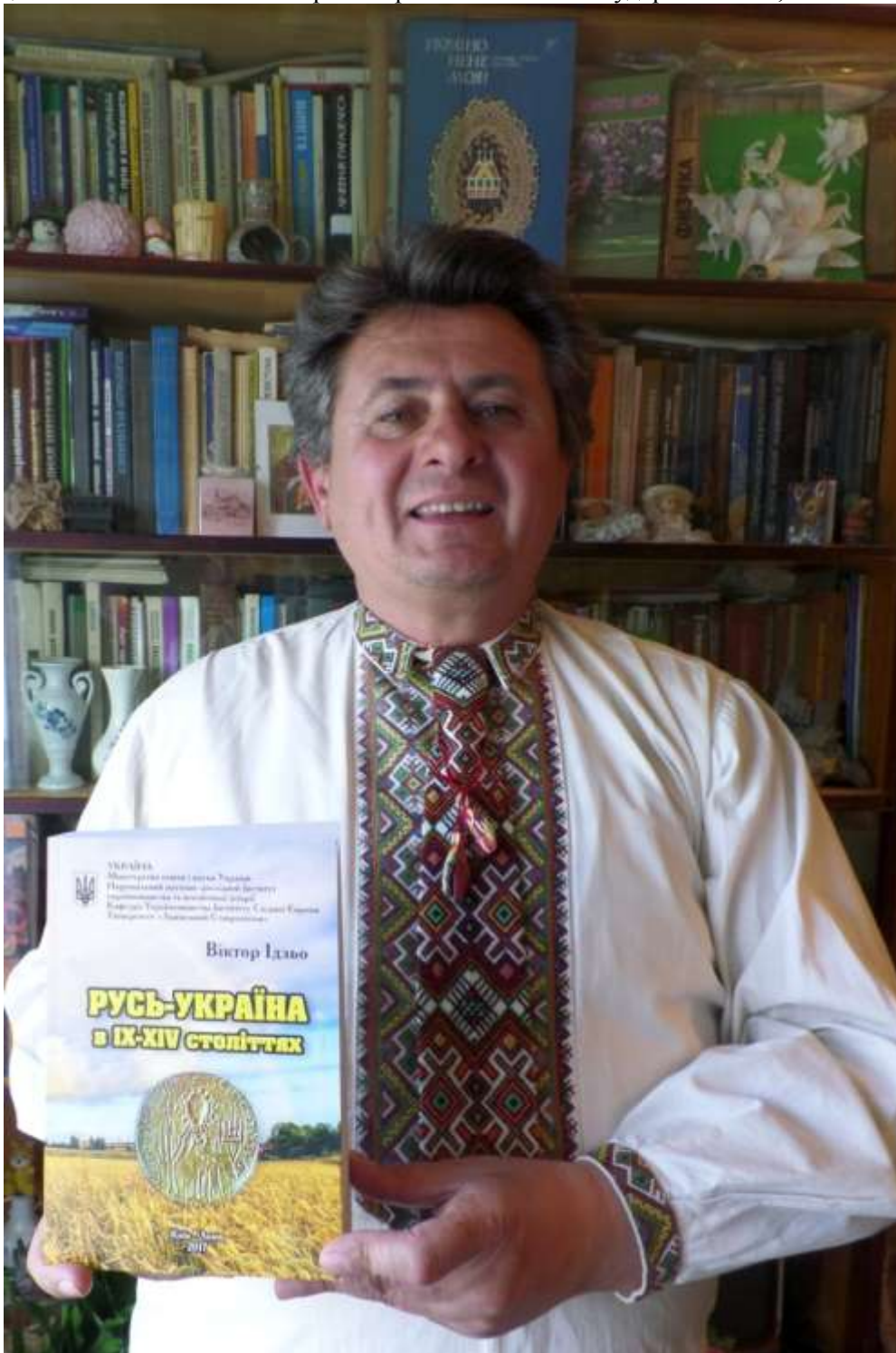
Тому літописцем Сильвестром в літопис дописується “Сказання про призначення варягів” в конкретний історичний час і пов’язується з конкретною історичною постаттю - великим київським князем і володарем Руси-України Володимиром Мономахом.

Слід наголосити, що “Сказання про призначення варягів” в час великого київського князя Володимира Мономаха було добре відоме в Руси-Україні: киянам, волинянам, галичанам, чернігівцям, переяславцям і т. д., оскільки поряд з ним розміщені тексти сказання про Кия, Щека і Хорива...

У висновок наголосимо, що “Сказання про заклик варягів” написане літописцем Сильвестром було використано політичною елітою Києва також як оправдання незаконного вокняжіння на київському великокнязівському престолі князя Володимира Мономаха, тобто, воно було необхідним з політичних мотивів на користь того політичного лідера, який влаштував панівну верхівку Києва. Воно було зорієнтоване на зміцнення устремлінь київського суспільства в новому об’єднанні навколо Києва всіх князів Руси-України, про що засвідчує і остання кипущен в Києві монета-гривня для усієї Руси-України, яку карбував великий київський князь Володимир Мономах...

Список використаних джерел та літератури:

1. Ідзьо В.С. Легенда Повісті Временних Літ “Про прывив Варягів на Русь”. Науковий Вісник Українського Історичного Клубу. – М., 2003. – Т. VII.
2. Ідзьо Віктор. Українська держава в IX-XIII ст. – Львів, 2010.
3. Костомаров Н. Две русские народности. – Спб., 1907.
4. Лихачёв Д.С. Русские летописи и их культурно-историческое значение. – М.-Л., 1947.
5. Повесть Временных Лет (ПВЛ). – Ч. 1. – М., - Л., 1950.
6. Федака С.А. Політична історія України-Руси доби трансформації імперії Рюриковичів (XII століття). – Ужгород, 2000.
7. Фроянов И.Я. Исторические реалии в летописном сказании о призвании варягов. – Вопросы Истории. – М., 1991. – №1.
8. Шахматов А.А. Сказание о призвании варягов. – Спб., 1904.
9. Шахматов А.А. Разыскания го древнейших русских летописных сводах. – Спб., 1908.
10. Юшков С.В. Общественно-политический строй и право Киевского государства. – М., 1949.

Великий князь Руси-України Володимир Мономах та гривня його часу.